

8. juni 2026

UPA2026/122

Uunga siunnersuut: Akileraarutip apparneqarnissaanik pillugu apeqquteqaat aallaavigulugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

Siullermik Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C Jeremiassen, Atassut, apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiamik saqqummiussaqaarsimaneranut Siumut sinnerlugu qujanaq.

Akileraartarnermut politikikkut apeqqut tassaavoq inuiaqatigiinni pingaarnerpaat ilaanniittoq. Akileraarutit qanoq annertutigisut akilertarnerigut kisimik pineqanngilaq. Aamma pineqarput atugarissaarnikkut sullississutit ataatsimoorussagut qanoq aningaasalersorneqassanersut, innuttaasut akornanni naligiinnerup qanoq qulakkeerneqarnissaa kiisalu nunatta tamakkerlugu ineriartornissaa suliffiqarneqarnissaalu qanoq tapersorneqassanersut.

Akileraarusersueriaatsip ingerlaavartumik nalilersorneqarlunilu pitsanngorsarneqartarnissaa Siumumit tapersorneqarpoq. Periaatsit tamarmik pitsaanerpaanngillat, inuiaqatigiillu ineriartortillugit aaqqiissutissanik nutaanik ujartuinissaq pingaaruteqarpoq. Kisianni akileraartarnermut allannguutissanik oqallisiginninnermi innuttaasunut inuiaqatigiinnullu tamanut sunniutissat tamaasa eqqarsaatigissallugit akisussaaffeqarpugut.

Tamanna tunngavigalugu Siumut 2024-mi akileraartarnermut aaqqissuusseqqinnermi peqataavoq. Aaqqissuusseqqinneq anguniagaqarfiulluartumik ingerlanneqarpoq: Sulineq imminut akilersinnaanerulissasoq aammalu innuttaasut isertitakinnerusut akunnattumillu isertitaqartut aningaasaqarnikkut pitsaanerumik atugassaqaalissasut.

Nalilersuinerit siulliit takutippaat aaqqissuusseqqinneq innuttaasut amerlasuut aningaasatigut atugassaqarnerulersissimagai aammalu aningaasaqarnikkut assigiinngissutsit annikillisarnerannut iluaqutaasimalluni. Peqatigisaanik pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqarnerup suliffittaarnissallu akornanni sulilernissamut kajumissuseqarnerulersitsisimavoq. Tamakku Siumumit pingaaruteqartutut isigineqarput.

Siunnersuuteqartup maanna siunnersuutigaa akileraarutit ataatsimoorussamik 30 procentinngortinneqassasut ilanngaatillu tamarmik atorunnaarsinneqassasut. Periaatsip pisariillisarneqarnissaa pillugu kissaateqarnek paasilluarsinnaavarput. Kisianni aningaasaqarnikkut piviusunik aamma isigisariaqarpugut.

Naalakkersuisut naatsorsuinerat naapertorlugu taamatut aaqqissuussineq pisortat isertitaannik ukiumut 600 mio. kr. appaassaaq. 600 mio. kr. Kalaallit Nunaanni aningaasaqarnerup iluani annikitsumik aningaasaanngillat. Aningaasat taakku ullumikkut peqqinnissaqarfimmut, ilinniartitaanermut, utoqqarnik isumassuinerimut, isumaginninnermut aammalu attaveqaasersuinerimut atorneqartarput.

Isertitat taakku annaaneqarpata aningaasat allatigut nassaarineqartariaqassapput. Tamanna sipaarniuteqarnikkut imaluunniit akitsuutit allanilluunniit akileraarutit qaffaanikkut pisinnaavoq.

Siumut isumaqarpoq aningaasaqarnikkut akisussaassuseqartumik ingerlatsinermi akileraarutitigut annertuumik oqilisaassisoqassappat qanoq aningaasalersorneqarnissaa ersarissumik saqqummiunneqartariaqartoq. Naluneqassanngilaq pisortat aningaasaqarnerannut qanoq sunniuteqassanersoq, kina iluaquteqassanersoq aammalu kina akiligassinneqassanersoq.

Naalackersuisut naatsorsuinerat naapertorlugu inuk ukiumut 160.000 koruuninik isertitaqartoq ullumikkumut sanilliullugu akileraarutitigut amerlanerusunik akiliisariaqassaaq, inuk ukiumut 500.000 koruuninik isertitaqartoq akileraarutitigut annertuumik oqilisaaffigineqassalluni. Tamanna apeqqummik pingaarutilimmik saqqummersitsivoq: Akileraarusersueriaaseq kissaatigaajuk isertitaqarnerpaat amerlanerpaanik iluaquteqarnissaat? Siumup akissutaa tassaavoq: Naamik.

Isumaqarpugut akileraartarnermut politikkip ilaqtariit nalinginnaasumik isertitaqartut, kisimiillutik pilersuisut, utoqqaat, aalisartut, piniartut sulisartullu ulluinnarni aningaasaqarnerup ingerlannissaanut unaminartorsiornerpaat tapersersortariaqarai. Aamma nassuerutigisariaqarparput Kalaallit Nunaat ukiuni aggersuni annertuumik aningaasaqarnikkut unammilligassaqartoq.

Utoqqaanerusut amerlanerulissapput. Ilinniartitaanermut piginnaasatigullu ineriartortitsinermut aningaasaliinerit pisariaqartinneqassapput. Peqqinnissaqarfik annertunerusumik pisariaqartitsivoq. Aamma nunatta imminut napatinnerulernissaanik anguniagaqarnissamut sivilisumik aningaasaliisoqartariaqarpoq. Tamakku tamarmik pisortat aningaasaqarnerata patajaatsuunissaanik pisariaqartitsipput. Tamanna isumaqanngilaq Siumut akileraartarnermut aqqissuussinerup pitsanngorsarneqarnissaanut matoqqasusoq. Taamaattoqanngilaq.

Allaffissornikkut pisariillisaaneq, ingerlatsinermi oqilisaaneq aammalu sulinissamut inuussutissarsiornermullu kajumissutsip nukittorsarneqarnissaa pillugu suliniutit ammaffigaagut. Kisianni allannguutit taamaattut paasissutissat tunngavissaasut aammalu aningaasaqarnikkut sukumiisumik misissueqqissaarnerit tunngavigalugit ingerlanneqartariaqarput.

Siumumut tunngaviusumik pingasut aalajangiisuupput: Siullertut, sulineq imminut akilersinnaassaaq. Aappaattut, akileraartarnermut aqqissuussineq inuiaqatigiinni naligiinnerup ataatsimoornerullu nukittorsarneranut iluaqutaassaaq. Pingajuattut, pisortat aningaasaqarnerat patajaatsumik piujuartitsinissamut tunngavissaqassaaq.

Inuiaqatigiit nukittunerpaat amerlanerpaanik iluaquteqarlutik ataatsimoornerup sanngiillisinneqarnissaa kissaatiginngilarput. Inuiaqatigiit ineriartorneq siuariartornerlu innuttaasut tamarmik iluaqutigisaat kissaatigaarput. Taamaattumik Siumup isumaqarnera naapertorlugu aqut eqqortoq tassaavoq akileraartarnermut aqqissuussineq naapertuilluartoq akisussaassuseqartorlu, suliffissaqartitsinermut, inuussutissarsiornermut atugarissaarnermullu ataatsikkut tapersiisoq.

Taamatut oqaaseqarluta Inatsisartut oqallilluarnissaannik kissaappagut.

Erik Jensen, Siumut